

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Медичний інститут

Кафедра екології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор
Іщенко Н.М.

“31” 08 2018 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ

Спеціальність 035 «Філологія»

061 «Журналістика»

Розробник

Завідувач кафедри екології

Завідувач кафедри англійської філології

Гарант освітньої програми

Завідувач кафедри ТПП з англійської мови

Гарант освітньої програми

Завідувач кафедри журналістики

Гарант освітньої програми

Директор інституту філології

Начальник НМВ

Боженко А.Л.

Григор'єва Л.І.

Старшова О.О.

Старшова О.О.

Кузенко Г.М.

Бужиков Р.П.

Монахова Т.В.

Монахова Т.В.

Пронкевич О.В.

Потай І.Ю.

Миколаїв – 2018 рік

Опис навчальної дисципліни

061 «Журналістика»

Найменування показника	Характеристика дисципліни		
Найменування дисципліни	Безпека життєдіяльності та основи охорони праці		
Галузь знань	06 «Журналістика»		
Спеціальність	061 «Журналістика»		
Спеціалізація (якщо є)			
Освітня програма	Журналістика		
Рівень вищої освіти	Бакалавр Магістр PhD		
Статус дисципліни	Нормативна Вибіркова Додаткові освітні послуги		
Курс навчання	2		
Навчальний рік	2018-2019		
Номер(и) семестрів (триместрів):	Денна форма	Заочна форма	
	4		
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	3 кредити / 90 годин		
Структура курсу:	Денна форма	Заочна форма	
	– лекції	18	
	– семінарські заняття (практичні, лабораторні, півгрупові)	18	
	– годин самостійної роботи студентів	54	
Відсоток аудиторного навантаження	40		
Мова викладання	українська		
Форма проміжного контролю (якщо є)			
Форма підсумкового контролю	диференційний залік		

2. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

Навчальна дисципліна «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці» є нормативною дисципліною, що включається в навчальні плани як дисципліна обов'язкового вибору. Робоча навчальна програма дисципліни «складена на основі Типової навчальної програми, розробленої відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України «Про організацію та вдосконалення навчання з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності та цивільного захисту у вищих навчальних закладах України». Робоча навчальна програма визначає зміст і обсяги навчання та форми контролю знань з дисципліни.

Об'єктом вивчення дисципліни є забезпечення безпеки життєдіяльності в побуті та на робочому місці, основи управління охороною праці в установі (підприємстві, організації).

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичне та методичне забезпечення безпеки життєдіяльності, в тому числі під час надзвичайних ситуацій, та організації управління охороною праці в установі (підприємстві, організації) за національними та міжнародними стандартами.

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у студентів системи теоретичних і прикладних знань з питань створення умов безпеки людини в середовищі її існування та діяльності, у тому числі виробничої. Основний акцент робиться на оволодінні правильною системою цінностей, згідно з якою головним суспільним чинником є життя, довголіття та здоров'я людини (в тому числі в сфері виробничої діяльності) та формуванні навичок забезпечення безпеки своєї та оточуючих людей.

Завданням дисципліни є опанування знаннями, вміннями та навичками вирішувати професійні завдання щодо забезпечення безпеки персоналу та захисту населення в небезпечних та надзвичайних ситуаціях і формування мотивації щодо посилення особистої відповідальності та забезпечення гарантованого рівня безпеки функціонування об'єктів галузі, матеріальних та культурних цінностей в межах науково-обґрунтованих критеріїв прийняттого ризику; сформувати здатність майбутнього фахівця ефективно вирішувати завдання професійної діяльності з обов'язковим урахуванням вимог охорони праці та гарантування збереження життя, здоров'я та працездатності працівників у різних сферах професійної діяльності.

Передумови вивчення дисципліни: при розробці робочої навчальної програми дисципліни ставилося за мету запобігти дублюванню її змісту відносно змісту навчального матеріалу шкільної програми з безпеки життєдіяльності та дисципліни «Цивільний захист та охорона праці в галузі», передбаченої при навчанні за програмою освітньо-кваліфікаційного рівня магістр. Навчальна дисципліна «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці» займає провідне місце у структурно-логічній схемі підготовки фахівця за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр», оскільки є дисципліною, що використовує досягнення та методи фундаментальних та прикладних наук з філософії, біології, фізики, хімії, соціології, психології, екології, економіки, менеджменту тощо і дозволяє випускнику вирішувати професійні завдання за певною спеціальністю з урахуванням ризику виникнення внутрішніх і зовнішніх небезпек у професійній діяльності та в неробочий час.

У результаті вивчення дисципліни студент

має знати:

- сучасні проблеми й головні завдання безпеки життєдіяльності;
- міжнародні норми і законодавство України у сфері безпеки життєдіяльності населення, систему управління охороною праці та цивільного захисту;
- основні методи збереження здоров'я та працездатності виробничого персоналу;
- основи домедичної допомоги при нещасних випадках та надзвичайних ситуаціях (НС);
- логістичні принципи евакуації населення і працівників;

- психологічні методи мотивації людей для підвищення стресостійкості під час НС та стійкого дотримання принципів гігієни та безпеки праці;
- основні методи й системи забезпечення техногенної безпеки, основні сучасні пристрої, системи та методи захисту людини і природного середовища від небезпек;
- безпечні режими, параметри, виробничі процеси в галузі професійної діяльності;
- методичне забезпечення проведення навчання серед працівників та населення з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності та дій за надзвичайних ситуацій;
- функції, обов'язки й повноваження з охорони праці на робочому місці, у виробничому колективі;
- шляхи відвернення уражальної дії небезпечних чинників природного та техногенного характеру.

мас вміти:

- орієнтуватися в основних нормативно-правових актах в області забезпечення безпеки;
- аналізувати механізми впливу небезпек на людину, визначати характер взаємодії організму людини з небезпеками середовища існування з урахуванням специфіки механізму токсичної дії небезпечних речовин, енергетичного впливу та комбінованої дії уражальних факторів;
- зживати організаційно-правових заходів забезпечення безпечної життєдіяльності та вміти обґрунтувати та забезпечити виконання у повному обсязі заходів з колективної та особистої безпеки;
- визначати коло своїх обов'язків з питань виконання завдань професійної діяльності з урахуванням ризику виникнення небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання;
- забезпечувати координацію зусиль виробничого колективу в попередженні виникнення надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків;
- швидко оцінювати стан сучасних проблем і головних завдань безпеки життєдіяльності та способів виконання завдань професійної діяльності з урахуванням ризику виникнення небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання;
- оцінювати й підтримувати необхідний рівень індивідуального та колективного рівня безпеки у надзвичайних ситуаціях;
- оцінювати безпеку технологічних процесів і обладнання та обґрунтувати заходи щодо її підвищення;
- забезпечувати виконання комплексу робіт на об'єкті з попередження виникнення надзвичайних ситуацій, локалізації та ліквідації їхніх наслідків;
- приймати рішення у складних та непередбачуваних ситуаціях;
- надавати домедичну допомогу при нещасних випадках та надзвичайних ситуаціях (НС);
- здійснювати управління заходами безпеки професійної діяльності, бути ініціативним, відповідальним в межах своїх повноважень на різних рівнях управлінської ієрархії;
- проводити заходи з профілактики виробничого травматизму та професійної захворюваності;
- здійснювати превентивне й аварійне планування реагування під час надзвичайних ситуацій;
- ідентифікувати небезпечні чинники природного та техногенного середовищ і віднаходити шляхи відвернення їхньої уражальної дії використовуючи імовірнісні структурно-логічні моделі.

Загальні компетентності

1. Здатність бути критичним і самокритичним.
2. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
3. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
4. Здатність працювати в команді та автономно.
5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
6. Здатність до ініціативності, відповідальності та навичок до безпечної діяльності відповідно до майбутнього профілю роботи, галузевих норм і правил, а також необхідного рівня індивідуального та колективного рівня безпеки у надзвичайних ситуаціях.

Програмні результати навчання

1. Здатність зрозуміти, перетворити, перефразувати, інтерпретувати чи прогнозувати матеріал (передбачити наслідки та наступні дії, ефекти).
2. Здатність ефективно формувати комунікаційні стратегії при організації роботи відповідно до вимог безпеки життєдіяльності.
3. Здатність до ініціативності, відповідальності та навичок до безпечної діяльності відповідно до майбутнього профілю роботи, галузевих норм і правил, а також необхідного рівня індивідуального та колективного рівня безпеки у надзвичайних ситуаціях.

3. Програма навчальної дисципліни

Спеціальність 061 «Журналістика»

Денна форма:40

№	Теми	Лекції	Практичні (семінарські, лабораторні, півгрупові)	Самостійна робота
1	2	3	4	5
1	Категорійно-понятійний апарат безпеки життєдіяльності та охорони праці, таксономія небезпек, поняття по ризик.	1		6
2	Правове та нормативне регулювання безпеки життєдіяльності та охорони праці. Державне управління охороною праці, державний нагляд і громадський контроль за охороною праці.	1	2	6
3	Природні, техногенні та соціально-політичні небезпеки, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки.	7	6	18
3.1	<i>Природні загрози, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки. Техногенні небезпеки та їхні наслідки. Типологія аварій на потенційно-небезпечних об'єктах.</i>	3	2	6
3.2	<i>Правила пожежної безпеки.</i>	1	2	6
3.3	<i>Соціально-політичні небезпеки, їхні види та особливості. Соціальні та психологічні чинники ризику. Поведінкові реакції населення у НС. Роль засобів масової інформації (ЗМІ).</i>	3	2	6
4	Характеристика людини в системі «людина – середовище». Основи фізіології людини в контексті її здоров'я і безпеки.	3	2	6
5	Санітарно-гігієнічні та ергонометричні основи охорони праці. Профілактика травматизму та професійних захворювань.	3	4	6
6	Служба охорони праці на підприємстві. Організація навчання з охорони праці на підприємстві. Розслідування нещасних випадків.	1	2	6
7	Перша допомога при нещасних випадках.	2	2	6
	Всього за курсом	18	18	54

4. Зміст навчальної дисципліни

4.1. План лекцій

№	Тема заняття / план
1	Тема 1. Категорійно-понятійний апарат безпеки життєдіяльності та охорони праці, таксономія небезпек, поняття по ризик. 1. Основні поняття теоретичних основ безпеки життєдіяльності та основ охорони праці. 2. Таксономія небезпек. 3. Ідентифікація небезпек. 4. Квантифікація небезпек. 5. Основні положення теорії ризику. 6. Квантифікація ризику та концепція прийнятного ризику. 7. Оцінка ризику та управління ризиком.
2	Тема 2. Правове та нормативне регулювання безпеки життєдіяльності та охорони праці. Державне управління охороною праці, державний нагляд і громадський контроль за охороною праці. 1. Безпека життєдіяльності й охорона праці в законах і підзаконних актах. 2. Правове та нормативне регулювання охорони праці. 3. Державне управління охороною праці, державний нагляд і громадський контроль за охороною праці. 4. Система управління охороною праці на підприємстві.
3	Тема 3. Природні, техногенні та соціально-політичні небезпеки, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки. Соціальні та психологічні чинники ризику. Поведінкові реакції населення у НС. 1. Геологічні, гідрологічні і біологічні загрози. 2. Техногенні небезпеки. 3. Соціальні небезпеки. 4. Регіональний комплекс небезпек. 5. Небезпеки в урбанізованому середовищі.
4	Тема 4. Характеристика людини в системі «людина – середовище». Основи фізіології людини в контексті її здоров'я і безпеки. 1. Здоров'я людини з медико-біологічної і соціальної точки зору. 2. Основи фізіології систем організму (кровообігу, дихання, травлення, нервової та ендокринної систем). Аналізатори людини. 3. Характеристика середовища існування людини природного, побутового, виробничого характеру. 4. Зовнішні і внутрішні дії, які впливають на стан людини, а також захворювання, які викликаються чинниками навколишнього середовища.
5	Тема 5. Санітарно-гігієнічні та ергонометричні основи охорони праці. Профілактика травматизму та професійних захворювань. 1. Загальні підходи до оцінки умов праці. Ергономіка. 2. Основи фізіології праці. Гігієна праці та виробнича санітарія. 3. Робоча зона, повітря робочої зони та мікроклімат робочої зони. 4. Основні заходи по запобіганню травматизму та професійним захворюванням.
6	Тема 6. Служба охорони праці на підприємстві. Організація навчання з охорони праці на підприємстві. Розслідування нещасних випадків. 1. Основні принципи, функції та завдання управління охороною праці на підприємстві (в організації, установі). 2. Регулювання питань охорони праці у колективному договорі. 3. Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань та аварій. 4. Інструктажі з питань охорони праці.

- Тема 7. Перша допомога при нещасних випадках.**
1. Загальні принципи, організація і способи долікарської підготовки.
 2. Ознаки певних видів ураження.
 3. Основи токсикології.
 4. Послідовність надання першої долікарської допомоги.

4.2. План практичних (семінарських, лабораторних, півгрупових) занять

№	Тема заняття / план
1.	<p>Тема 2. Правове та нормативне регулювання безпеки життєдіяльності та охорони праці. Державне управління охороною праці, державний нагляд і громадський контроль за охороною праці.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальні принципи побудови законодавства з безпеки життєдіяльності. 2. Правове та нормативне регулювання охорони праці. 3. Загальні закони України та нормативно-правові документи про охорону праці. 4. Основні принципи державної політики України у галузі охорони праці. 5. Гарантії прав громадян на охорону праці. 6. Органи державного управління охороною праці та державного нагляду за охороною праці, їх основні права та повноваження. 7. Система управління охороною праці на підприємстві. 8. Планування та фінансування охорони праці. 9. Громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці. 10. Регіональна система управління безпекою життєдіяльності та охороною праці. 11. Відповідальність посадових осіб і працівників за порушення законодавства про охорону праці.
2.	<p>Тема 3. Природні, техногенні та соціально-політичні небезпеки, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки. Соціальні та психологічні чинники ризику. Поведінкові реакції населення у НС.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Геологічні, гідрологічні і біологічні загрози. 2. Комплекс заходів з запобігання природних надзвичайних ситуацій та організації дій щодо усунення їхніх негативних наслідків. 3. Небезпечні події на транспорті та аварії на транспортних комунікаціях. 4. Вимоги до транспортування небезпечних речовин. 5. Джерела радіації та одиниці її вимірювання. 6. Класифікація радіаційних та хімічних аварій за характером дії і масштабами. 7. Аварії на хімічно-небезпечних об'єктах та вимоги до їхнього розміщення та розвитку.
3.	<p>Тема 3. Природні, техногенні та соціально-політичні небезпеки, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки. Соціальні та психологічні чинники ризику. Поведінкові реакції населення у НС.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вибух. Етапи розвитку пожежі, зони горіння, теплового впливу, задимлення, токсичності. 2. Горіння та показники вибухопожежонебезпечних властивостей матеріалів і речовин. 3. Категорії приміщень за вибухопожежонебезпечністю та класифікація вибухонебезпечних та пожежонебезпечних приміщень та зон. 4. Основні засоби і заходи забезпечення пожежної безпеки виробничого об'єкту. 5. Пожежна сигналізація та способи і засоби пожежогасіння. 6. Вивчення правил пожежної безпеки та дії персоналу при виникненні пожежі.

4. **Тема 3.** Природні, техногенні та соціально-політичні небезпеки, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки. Соціальні та психологічні чинники ризику. Поведінкові реакції населення у НС.
1. Соціальні та психологічні фактори ризику.
 2. Поведінкові реакції населення у надзвичайних ситуаціях (соціально-політичні конфлікти, тероризм, його види).
 3. Сучасні інформаційні технології та безпека життєдіяльності людини.
 4. Вплив інформаційного чинника на здоров'я людини та безпеку суспільства.
Для спеціальності 061 «Журналістика»:
 - 4.1. Роль засобів масової інформації (ЗМІ) у формуванні суспільної думки про правила поведінки у соціумі, соціальні аспекти охорони праці та здоровий образ життя.
 - 4.2. Роль ЗМІ у кризових ситуаціях.
5. **Тема 4.** Характеристика людини в системі «людина – середовище». Основи фізіології людини в контексті її здоров'я і безпеки.
1. Комплексний аналіз життєдіяльності людини.
 2. Людина як основний елемент системи «Л-М-С» (людина – машина - середовище).
 3. Класифікація основних форм діяльності людини.
 4. Характеристика середовища існування людини природного характеру.
 5. Характеристика середовища існування людини побутового характеру.
 6. Характеристика середовища існування людини виробничого характеру.
 7. Негативні чинники і способи попередження їх негативних наслідків.
 8. Принципи, методи та засоби забезпечення безпеки життєдіяльності людини.
 9. Основи фізіології систем організму (кровообігу, дихання, травлення, нервової та ендокринної систем).
 10. Здоров'я людини з медико-біологічної і соціальної точки зору.
 11. Здоровий образ життя.
 12. Гомеостаз і адаптація як універсальні властивості людського організму.
 13. Зовнішні і внутрішні дії, які впливають на стан людини, а також захворювання, які викликаються чинниками навколишнього середовища.
 14. Поняття про імунітет людини.
 15. Мутагенез та антимуагени.
 16. Нові захворювання, поява яких індукована станом довкілля.
 17. Фактори, які впливають на ДНК людини: біологічні, фізичні, хімічні, екологічні.
 18. Профілактика та лікування інтоксикацій
 19. Науково-технічний прогрес та його вплив на здоров'я людини і здоров'я суспільства.
 20. Поняття про аналізатори і механізм сприйняття інформації.
 21. Роль аналізаторів людини в її життєдіяльності.
6. **Тема 5.** Санітарно-гігієнічні та ергонометричні основи охорони праці. Профілактика травматизму та професійних захворювань.
1. Основи фізіології праці. Гігієна праці та виробнича санітарія.
 2. Загальні підходи до оцінки умов праці.
 3. Робоча зона, повітря робочої зони та мікроклімат робочої зони.
 4. Забруднення повітряного середовища та гранично допустимі концентрації шкідливих речовин.
 5. Вентиляційний режим виробничих приміщень.
 6. Основні причини виробничих травм та професійних захворювань.
 7. Розподіл нещасних випадків (виробничого та невиробничого характеру) та виробничих травм за ступенем тяжкості.
 8. Основні заходи по запобіганню травматизму та професійним захворюванням.
 9. Аналіз виробничого травматизму.

	<p>10. Основні світлотехнічні визначення.</p> <p>11. Класифікація виробничого освітлення та основні вимоги до виробничого освітлення.</p> <p>12. Нормування освітлення, розряди зорової роботи.</p>
7.	<p>Тема 5. Санітарно-гігієнічні та ергонометричні основи охорони праці. Профілактика травматизму та професійних захворювань.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фізичні характеристики звукового поля, нормування та вимірювання рівнів шуму; вплив шуму на організм людини. 2. Ультразвук та інфразвук. 3. Фізичні характеристики вібрації, нормування та вимірювання рівнів рівнів вібрації; вплив вібрації на організм людини. 4. Електромагнітні поля та випромінювання радіочастотного діапазону. 5. Випромінювання оптичного діапазону. 6. Іонізуюче випромінювання. 7. Загальні питання електробезпеки та дія електричного струму на організм людини. 8. Види електротравм та чинники, що впливають на наслідки ураження електричним струмом. 9. Класифікація приміщень за ступенем небезпеки ураження електричним струмом. 10. Основні причини електротравм та умови ураження людини електричним струмом. 11. Безпечна експлуатація електроустановок. 12. Ергономіка й охорона праці. 13. Ергонометричні та психологічні питання безпеки життєдіяльності людини.
8.	<p>Тема 6. Служба охорони праці на підприємстві. Організація навчання з охорони праці на підприємстві. Розслідування нещасних випадків.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні принципи, функції та завдання управління охороною праці на підприємстві (в організації, установі). 2. Служба охорони праці на підприємстві. 3. Комісія з питань охорони праці підприємства. 4. Регулювання питань охорони праці у колективному договорі. 5. Стимулювання охорони праці. 6. Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань та аварій. 7. Принципи організації навчання з питань охорони праці. 8. Навчання і перевірка знань з питань охорони праці під час прийняття на роботу і в процесі роботи. 9. Вивчення основ охорони праці у навчальних закладах. 10. Інструктажі з питань охорони праці.
9.	<p>Тема 7. Перша допомога при нещасних випадках.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначення поняття перша долікарська допомога. 2. Загальні принципи, організація і способи долікарської підготовки. 3. Ознаки певних видів ураження. 4. Послідовність надання першої долікарської допомоги. 5. Штучне дихання та непрямий масаж серця. 6. Правила зупинки кровотечі, обробки ран та накладення пов'язки. 7. Надання допомоги при опіках. 8. Надання допомоги при травмах опорно-рухового апарату. 9. Правила транспортування потерпілих із різними видами травм. 10. Надання допомоги при шоці. 11. Надання допомоги при непритомності. 12. Надання допомоги при поразці електричним струмом. 13. Перші ознаки й надання допомоги при отруєннях різними видами речовин.

4.3. Завдання для самостійної роботи

На самостійну роботу студентів денної форми навчання відводиться 54-60 годин. Передбачаються такі види робіт:

- 1) підготовка до практичних занять;
- 2) підготовка рефератів;
- 3) виконання самостійної практичної роботи;
- 4) підготовка до підсумкового контролю знань за контрольними питаннями.

Перелік тем рефератів

1. Правове та нормативне регулювання охорони праці.
2. Державне управління охороною праці в Україні.
3. Навчання працівників з питань охорони праці.
4. Аналіз і профілактика травматизму та профзахворювань.
5. Основи техніки безпеки в офісних приміщеннях.
6. Основи пожежної безпеки в офісних приміщеннях.
7. Електробезпека в офісних приміщеннях.
8. Освітлення офісних приміщень.
9. Вплив шуму, вібрації, ультразвуку та інфразвуку на людину.
10. Охорона праці користувачів ПК. (ПК – персональний комп'ютер)
11. Перша долікарська допомога при нещасних випадках.
12. Управління охороною праці на підприємстві, в установі.
13. Світовий досвід управління умовами та охороною праці.
14. Розвиток соціального партнерства в галузі охорони праці.
15. Атестація робочих місць за умовами праці.
16. Міжнародне співробітництво в галузі охорони праці.
17. Колективний договір як правовий інструмент поліпшення умов і охорони праці.
18. Травматизм і захворювання у професійній сфері та їх соціально-економічні наслідки.
19. Досвід Сполучених Штатів Америки в реалізації заходів з охорони праці.
20. Запобігання нещасним випадкам та професійним захворюванням і система відкомпенсування шкоди від них у Євросоюзі.
21. Психологічне та інженерне забезпечення охорони праці.
22. Організація охорони праці в Японії.
23. Науково-технічне та соціальне забезпечення охорони праці в Україні.
24. Соціально-економічне значення охорони праці.
25. Охорона праці та соціальний захист в Україні: стан, проблеми, перспективи.
26. Шкідливі виробничі фактори та засоби захисту від них.
27. Актуальні проблеми гігієни праці.
28. Принципи організації та функціонування системи управління охороною праці на підприємстві, в установі.

29. Організація охорони праці у Великобританії.
30. Система соціального захисту від професійних ризиків.

Самостійна практична робота з дисципліни

Розділ 1

Вказівки до виконання:

До початку виконання завдання студент самостійно засвоює, що таке перша долікарська допомога та загальні принципи й прийоми надання першої допомоги. Усвідомлює та запам'ятовує послідовність надання долікарської допомоги. Вивчає основні ознаки порушення життєво важливих функцій організму людини. Самостійно набуває практичних навичок і вмінь надання першої допомоги потерпілому.

У письмовому вигляді студент самостійно зазначає свої послідовні правильні рятувальні й реанімаційні дії в конкретній ситуації при заданому ураженні потерпілого, згідно з варіантом, який видає викладач.

Необхідно:

1. Письмово вказати ознаки різних видів ураження.
2. Письмово навести чітку послідовність надання першої долікарської допомоги у всіх основних типових випадках.
3. Письмово зазначити послідовні правильні рятувальні й реанімаційні дії студента в конкретній ситуації при заданому ураженні потерпілого (згідно з наданим варіантом за табл.1).
4. При захисті роботи вміти практично виконати своє завдання.

Розділ 2

Вказівки до виконання:

Студенти самостійно вивчають Постанову Кабінету Міністрів України від 22 березня 2001 р. N 270 Київ «Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру» (поточна редакція — від 04.03.2016, підстава [76-2016-п](#)), знайомляться з методикою та послідовністю розслідування нещасних випадків, змістом акту розслідування.

Необхідно:

1. Здійснити аналіз ситуації з розділу 1 даної самостійної згідно з варіантом так, ніби нещасний випадок, наданий у варіанті, стався, наприклад, під час участі у культурно-масових заходах, спортивних змаганнях та ін. (див. Загальні питання Порядку, п. 3).
2. Самостійно заповнити акт про нещасний випадок невиробничого характеру за формою Н-Т, користуючись поясненнями, даними в «Порядку розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру» для ситуації, даної в розділі 1 за варіантом.

4.4. Забезпечення освітнього процесу

Апаратне забезпечення викладання дисципліни «Безпека життєдіяльності та основи охорони праці»

1. Дозиметр ДП-5Б – 1 шт.
2. Дозиметр ДП-5А – 1 шт.
3. Радіометр стаціонарний ТИК-87 (СРП-68) – 1 шт.
4. Радіометр стаціонарний «Прип'ять» – 2 шт.
5. Макет-схема дозиметра ДП 5-А – 1 шт.
6. Макет-схема дозиметра ДП63-А – 1 шт.
7. Дозиметр-радіометр МКС-05 «ТЕРРА» – 1 шт.
8. Хімреактиви для ВПХР.
9. Протигази – 2 шт.
10. Тестер інтенсивності електромагнітного випромінювання ТМ-194 – 1 шт.
11. Гігрометр психрометричний ВИТ – 2 шт.
12. Гігрометр психрометричний ВИТ – 1 шт.
13. Цифровий термо-гігрометр з годинником – 2 шт.
14. Анемометр чашковий – 1 шт.
15. Психрометр – 2 шт.
16. Психрометр електричний – 1 шт.
17. Професійний анемометр (термоанемометр ЕТ-935) – 1 шт.
18. Люксметр АПК – 1 шт.
19. Люксметр Ю 116 – 1 шт.
20. Манометр ТМ – 1 шт.
21. Барометр М67М3523 – 1 шт.
22. Флюгер-тренажер – 1 шт.

5. Підсумковий контроль

Види проміжного контролю: опитування під час аудиторних занять, виступи на семінарських заняттях, підготовка реферату, самостійної практичної роботи.
Підсумковий контроль – проведення заліку/диференційованого заліку.

Перелік питань до заліку/диференційованого заліку

1. Дайте визначення небезпечних і шкідливих факторів антропогенного походження.
2. Дайте визначення поняття ризику виникнення небезпеки для людини.
3. Наведіть класифікацію природних небезпек.
4. Наведіть небезпеки сучасного середовища існування людини.
5. Наведіть номенклатуру і класифікацію небезпек.
6. Наведіть правила поведінки і дії населення при деяких стихійних лихах.
7. Наведіть природні небезпеки, характерні для України.
8. Наведіть соціальні та політичні небезпеки для людини у середовищі її мешкання.
9. Надайте загальну характеристику аналізаторів людини (функції, призначення).
10. Обґрунтуйте концепцію допустимого ризику.
11. Обґрунтуйте системний аналіз безпеки людини у середовищі її життєдіяльності.
12. Охарактеризуйте атмосферні природні небезпеки.

13. Охарактеризуйте біологічне забруднення довкілля.
14. Охарактеризуйте вібраційну чутливість людини.
15. Охарактеризуйте гідросферні природні небезпеки.
16. Охарактеризуйте енергетичне забруднення довкілля.
17. Охарактеризуйте зоровий аналізатор людини (будову, функції, причини погіршення роботи).
18. Охарактеризуйте нюховий аналізатор людини (будову, функції, причини погіршення роботи).
19. Охарактеризуйте слуховий аналізатор людини (будова, функція, причини погіршення роботи).
20. Охарактеризуйте смаковий аналізатор людини (будову, функції, причини погіршення роботи).
21. Охарактеризуйте шкіряний аналізатор (будову, функції, причини погіршення роботи).
22. Перелічіть небезпеки в сучасному урбанізованому середовищі.
23. Поясніть і охарактеризуйте космічні природні небезпеки.
24. Поясніть, в чому полягає хімічне забруднення довкілля.
25. Поясніть, у чому полягає біологічне забруднення довкілля.
26. Поясніть, у чому полягає взаємодія людини з середовищем проживання, аксіома про потенційну небезпеку процесу взаємодії.
27. Поясніть, у чому полягає вплив небезпечних і шкідливих факторів антропогенного походження на організм людини.
28. Поясніть, у чому полягає фізичне забруднення довкілля.
29. Поясніть, у чому полягають літосферні природні небезпеки.
30. Охорона праці як соціально-економічний чинник і галузь науки.
31. Основні поняття у галузі охорони праці.
32. Основні розділи дисципліни „Основи охорони праці” та її зв’язок з іншими дисциплінами.
33. Основні законодавчі акти про охорону праці.
34. Основні положення Закону України „Про охорону праці”.
35. Основні положення Закону України „Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності”.
36. Види та строки навчання та перевірки знань робітників з питань охорони праці.
37. Основні види інструктажів з питань охорони праці, їх призначення та періодичність.
38. Розслідування та облік нещасних випадків. Спеціальне розслідування нещасних випадків.
39. Розслідування та облік випадків виявлення хронічних професійних захворювань і отруєнь.
40. Розслідування та облік аварій.
41. Гігієна праці та виробнича санітарія.
42. Вентиляція виробничих приміщень. Призначення та класифікація систем вентиляції.
43. Мікроклімат виробничих приміщень. Вплив параметрів мікроклімату на організм людини.
44. Основні світлотехнічні поняття та одиниці.
45. Види виробничого освітлення.
46. Фізичні характеристики шуму. Нормування шуму та вимірювання його рівнів. Вплив шуму на організм людини. Основні принципи захисту від шкідливого впливу шуму на організм людини.
47. Інфразвук та ультразвук, його джерела та принципи нормування. Вплив на організм людини.
48. Основні параметри та види вібрації. Нормування вібрації та вимірювання її рівнів. Вплив вібрації на організм людини.

49. Види та властивості іонізуючих випромінювань. Вплив іонізуючого випромінювання на організм людини. Нормування іонізуючого випромінювання. Заходи і засоби захисту від іонізуючого випромінювання.
50. Електромагнітні випромінювання, що пов'язані з експлуатацією комп'ютерної техніки (рентгенівське, оптичне та радіочастотного діапазону). Їх вплив на організм людини.
51. Електробезпека. Електротравматизм та дія електричного струму на організм людини. Фактори, що спливають на наслідки ураження людини електричним струмом. Основні види електричних травм.
52. Надання медичної допомоги при ураженні людини електричним струмом.
53. Пожежна безпека. Основні причини пожеж. Небезпечні та шкідливі чинники, що пов'язані з пожежами.
54. Основи теорії горіння та різновиди горіння. Необхідні умови для виникнення горіння.
55. Показники пожежовибуху небезпечності.
56. Категорія приміщень за вибухо- та пожежо небезпечністю.
57. Установки та засоби гасіння пожеж.
58. Організація пожежної безпеки. Закон України „Про пожежну безпеку”.

6. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

035 «Філологія»

№	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
1	Виступи на семінарських заняттях	28 (7*4б.)
2	Виконання реферату	20
3	Самостійна практична робота	22
4	Залік/диференційований залік	30
	Всього	100

061 «Журналістика»

№	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
1	Виступи на семінарських заняттях	36 (9*4 б.)
2	Виконання реферату	17
3	Самостійна практична робота	17
4	Диференційований залік	30
	Всього	100

Контрольні заходи включають поточний і підсумковий контроль.

Перевірка та оцінювання знань студентів проводиться у таких формах:

1. Оцінювання знань студента під час семінарських, практичних занять.
2. Проведення поточного модульного контролю.
3. Проведення заліку/диференційного заліку.

Оцінювання знань студентів під час семінарських, практичних занять має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є:

а) систематичність, активність та результативність роботи протягом семестру над вивченням програмного матеріалу навчальної дисципліни; відвідування занять;

б) виконання завдань для самостійного опрацювання;

в) рівень виконання самостійних завдань для самостійної роботи (рефератів /індивідуальної пошукової роботи).

При оцінюванні практичних завдань увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась із вимог не буде виконана, то оцінка буде знижена.

Поточний модульний контроль. Модульний контроль здійснюється та оцінюється за такими складовими: за результатами оцінювання знань студента під час практичних, семінарських та лекційних занять згідно з графіком навчального процесу та проміжного тестування. Нижче наводиться таблиця відповідності підсумкових триместрових рейтингових оцінок у балах оцінкам за національною шкалою та шкалою ECTS.

Загальна оцінка за поточний модульний контроль розраховується як сумарна отриманих студентом оцінок.

До підсумкового модульного контролю з навчальної дисципліни не допускаються студенти, які не виконали самостійні роботи та інші обов'язкові роботи, і за результатами модульного контролю набрали 49 і менше балів. Рішення про недопуск студента до підсумкового модульного контролю ухвалюється на засіданні кафедри.

Проведення підсумкового контролю знань. Результатом вивчення дисципліни виступає диференційований залік. Умовою допуску до підсумкового контролю знань є позитивні оцінки з поточного модульного контролю знань. Контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою. Максимальну кількість балів, яку може отримати студент протягом триместру становить 70 балів. На диференційований залік відповідно відводиться максимальна кількість балів – 30 балів.

Оцінка 90-100 балів ставиться за глибоке засвоєння програмного матеріалу, застосування для відповіді не тільки рекомендованої, а й додаткової літератури та творчого підходу; чітке володіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами визначення та оцінки якості, вміння використовувати їх для виконання конкретних практичних завдань, розв'язання ситуацій. Оформлення відповіді повинно бути охайним, логічним і послідовним.

Оцінка 82-89 балів ставиться за глибоке засвоєння програмного матеріалу, застосування рекомендованої літератури; чітке володіння понятійним апаратом, методами, методиками, вміння використовувати їх для виконання конкретних практичних завдань, розв'язання ситуацій. Але при розв'язку практичних завдань наявні помилки (математичні, розрахункові, тобто методичний підхід до вирішення задачі є правильним, але допущені незначні неточності у розрахунках певних показників), або не зовсім повна відповідь на питання. При цьому оформлення відповіді повинно бути охайним, логічним і послідовним.

Оцінка 75-81 балів ставиться за засвоєння програмного матеріалу; володіння понятійним апаратом, методами, методиками, однак допускаються помилки у розв'язку завдань та тлумаченні питань. Студент показує своє в цілому розуміння питання, однак допускає певні неточності. При цьому студент застосовує основні знання навчального матеріалу, що передбачені навчальною програмою. Оформлення відповіді повинно бути охайним.

Оцінка 67-74 балів ставиться за неповне засвоєння програмного матеріалу. Студент показує неповні знання з контрольних питань, плутається. Допущені неточності у судженнях, у висновках, однак основну частину студент розкриває. Завдання може не бути виконаним повністю, однак оформлення відповіді повинно бути охайним.

Оцінка 60-66 балів ставиться за неповне засвоєння програмного матеріалу. Студент показує своє в цілому розуміння питання, однак постійно плутається. Студент демонструє часткове вміння застосовувати теоретичні знання для розв'язання практичних задач: практичні завдання студентом виконуються в цілому, але при їх виконанні студент припускається значних помилок.

Оцінка 35-59 балів ставиться за недостатні знання, невміння застосовувати теоретичні знання для розв'язання практичних задач. При цьому студентом демонструються знання з основних положень навчальної програми, термінології та ключових питань.

Оцінка 1-34 балів ставиться студенту, що не опанував програмний матеріал, не може правильно виконати практичні завдання, стикається зі значними труднощами при аналізі показників якості продукції, у використанні термінології дисципліни.

Критерії оцінювання знань на заліку, диференційному заліку.

Оцінкою 21-30 відповідь студента оцінюється, якщо вона демонструє глибокі знання всіх теоретичних положень і вміння застосовувати теоретичний матеріал для практичного аналізу і не має ніяких неточностей.

Оцінкою 11-20 відповідь оцінюється, якщо вона показує знання всіх теоретичних положень, вміння застосовувати їх практично, але допускаються деякі принципові неточності.

Оцінкою 0-10 відповідь студента оцінюється за умови, що він знає головні теоретичні положення та може використати їх на практиці.

7. Рекомендовані джерела інформації.

Основні законодавчі та нормативно-правові акти

1. Закони України

- 1.1. Законодавство України про охорону праці (збірник нормативних документів (чотиритомник)). – К.: Основа, 1995.
- 1.2. Закон України “Про охорону праці”.
- 1.3. Закон України “Про пожежну безпеку” від 17.12.93 р.
- 1.4. Закон України “Про загальнообов’язкове державне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності” від 23.09.99 р.
- 1.5. Закон України “Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення”. Постанова Верховної Ради України від 24.02.94 р.

2. Основні державні нормативні акти про охорону праці (ДНАОП)

- 2.1. Державний реєстр міжгалузевих і галузевих нормативних актів про охорону праці (реєстр ДНАОП). – К.: Основа, 1995.
- 2.2. ДНАОП 0.00.1.21-98 Правила безпечної експлуатації електроустановок споживачів.
- 2.3. ДНАОП 0.00.-1.29-97 Правила захисту від статичної електрики.
- 2.4. ДНАОП 0.00-1.31-99 Правила охорони праці під час експлуатації електронно-обчислювальних машин.
- 2.5. ДНАОП 0.00-4.03-01 Положення про порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві.
- 2.6. ДНАОП 0.00-4.12.99 Типове положення про навчання з питань охорони праці.
- 2.7. ДНАОП 0.00-8.05-94 Єдина державна система показників обліку умов та безпеки праці.

3. Основні державні стандарти України (ДСТУ), міждержавні стандарти Системи стандартів безпеки праці (ГОСТ ССБТ), санітарні та будівельні норми і правила

- 3.1. ДСТУ 2293-99 Охорона праці. Терміни та визначення основних понять.
- 3.2. ДСТУ 2867-94 Шум. Методи оцінювання виробничого шумового навантаження.
- 3.3. ГОСТ ССБТ 12.0.003-74 Опасные и вредные производственные факторы. Классификация.
- 3.4. ГОСТ ССБТ 12.1.005-88 Общие санитарно-гигиенические требования к воздуху рабочей зоны.
- 3.5. ГОСТ ССБТ 12.2.032-78 Рабочее место при выполнении работ сидя. Общие эргономические требования.
- 3.6. Дсан ПІН 3.3.2-007-98 Державні санітарні правила і норми роботи з візуальними дисплейними терміналами ЕОМ.
- 3.7. ДСН 3.3.6-037-99 Державні санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку.
- 3.8. ДСН 3.3.6-039-99 Державні санітарні норми виробничої загальної та локальної вібрації.
- 3.9. ДСН 3.3.6-042-99 Державні санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень.
- 3.10. СН и П- П-4-79 Естественное и искусственное освещение.
- 3.11. СН и П 2.04.05-91 Отопление, вентиляция и кондиционирование воздуха.
- 3.12. ДБН В.2.5-13-98 Інженерне обладнання будинків і споруд. Пожежна автоматика будинків і споруд.

Основна література

1. Підручники, навчальні посібники та науково-методична література

- 4.1. Бедрій Я.І., Джигирей В.С., Кидасюк А.І. та ін. Охорона праці: Навчальний посібник. – Львів: ПТВФ “Афіша”, 1997. – 258 с.
- 4.2. Геврик Є.О. Охорона праці: Навчальний посібник для студентів ВНЗ. – К.: Ельта, 2003. – 280 с.
- 4.3. Гогіташвілі Г.Г., Лапін В.М. Основи охорони праці. – К.: Знання, 2008. – 302 с.
- 4.4. Жидецький В.Ц. Основи охорони праці. Підручник. – Львів: Афіша, 2002. – 320 с.

- 4.5. Жидецький В.Ц. Охорона праці користувачів комп'ютерів. Навчальний посібник. – Вид. 2-е, доп. – Львів: Афіша, 2001. – 176 с.
- 4.6. Жидецький В.Ц., Джигирей В.С., Мельников О.В. Основи охорони праці. Підручник. – Вид. 5-е, доп. – Львів: Афіша, 2002. – 350 с.
- 4.7. Жидецький В.Ц., Джигирей В.С., Сторожук В.М. та ін. Практикум із охорони праці. Навчальний посібник. – Львів: Афіша, 2000. – 352 с.
- 4.8. Катренко Л.А., Пістун І.П. Охорона праці в галузі освіти: Навчальний посібник. – Суми: Університетська книга, 2001. – 339 с.
- 4.9. Купчик М.П., Гандзюк М.П., Степанець І.Ф. та ін. Основи охорони праці. – К.: Основа, 2000. – 416 с.
- 4.10. Охорона праці: Навч. посібник / За ред. В.Кучерявого. – Львів: Оріяна-Нова, 2007. – 368 с.
- 4.11. Пеклов А.А., Степанова Т.А. Кондиционирование воздуха. – К.: Вища школа, 1978. – 326 с.
- 4.12. Трахтенберг І.М., Коршун М.М., Чабанова О.В. Гігієна праці та виробнича санітарія. – К.: Наука, 1997. – 464 с.
- 4.13. Журнали “Охорона праці” та “Пожежна безпека”.
- 4.14. Методичні вказівки по виконанню лабораторних робіт з дисципліни „Основи охорони праці” / О.А. Сирота, Ю.Г. Щербак. – Миколаїв: МДГУ імені Петра Могили, кафедра техногенної безпеки, 2003.

Додаткова література

1. Охорона праці та промислова безпека: Навч. посіб. / К. Н. Ткачук, В. В. Зацарний, Р. В. Сабарно, С. Ф. Каштанов, Л. О. Мітюк, Л. Д. Третьякова, К. К. Ткачук, А. В. Чадюк. За ред. К. Н. Ткачука і В. В. Зацарного. – К.: 2009.
2. Охорона праці (Законодавство. Організація роботи): Навч. посіб. / За заг. ред. к.т.н., доц. І. П. Пістуна. – Львів: “Тріада плюс”, 2010. – 648 с.
3. Охорона праці (практикум): Навч. посіб. / За заг. ред. к.т.н., доц. І. П. Пістуна. – Львів: «Тріада плюс», 2011 – 436 с.
4. Серіков Я. О. Основи охорони праці: Навч. посіб. – Харків, ХНАМГ, 2007. - 227с.
5. Гандзюк М.П., Желібо Є.П., Халімовський М.О. Основи охорони праці. – К.: Каравела, 2004. – 408 с.
6. Лабораторний практикум з курсу «Основи охорони праці»/ В. В. Березуцький, Т. С. Бондаренко, Л. А. Васьковець та ін.; За ред. В. В. Березуцького. — Х.: Факт, 2005. — 348 с.

Інтернет-ресурси

1. <http://www.dnop.kiev.ua> - Офіційний сайт Держгірпромнагляду.
2. <http://www.mon.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.
3. <http://www.mns.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України.
4. <http://www.social.org.ua> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України.
5. <http://portal.rada.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
6. <http://www.iacis.ru> - Официальный сайт Межпарламентской Ассамблеи государств-участников Содружества Независимых Государств (МПА СНГ).
7. <http://base.safework.ru/iloenc> - Энциклопедия по охране и безопасности труда МОТ.
8. <http://base.safework.ru/safework> - Библиотека безопасного труда МОТ.
9. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».
- <http://www.budinfo.com.ua> - Портал «Украина строительная: строительные компании Украины, строительные стандарты: ДБН ГОСТ ДСТУ».